# גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ — שנה שלישית

---

## פרשת נח (תש"ד)

### פרק י"א א. י"א

א. חטאו של דור הפלגה.

בראשית רבה ל"ה: ר' אלעזר אומר: "שפה אחת ודברים אחדים" - דבורים אחדים: מעשה דור המבול נתפרש - מעשה דור הפלגה לא נתפרש. (פירוש "אחדים" - סתומים מלשון ארמי, כמו בראשית י"ח י': ואת הדלת סגרו תרגום אונקלוס: אחדו).

פרקי דר' אליעזר כ"ו: שבע מעלות היו לו למגדל ממזרחו ושבע ממערבו. מעלים את הלבנים מכאן ויורדים מכאן. אם נפל אדם ומת לא היו שמים לבם אליו, ואם נפלה לבנה אחת היו יושבים ובוכים ואומרים: אוי לנו, אימתי תעלה אחרת תחתיה.

רש"י א' ד"ה ודברים אחדים: ב' ד"ה בני האדם; ט' ד"ה ומשה הפיצם

ראב"ע ג' ד"ה והחמר החל מן "ואלה בוני המגדל" עד "ונעשה לנו שם" ולהלן עוד מן "ואל תתמה על מלת וראשו..."

ז' " הבה נרדה החל מן "והנכון בעיני שנפוצו משם".

ספורנו ד' " ויאמר הבה; ד"ה ומגדל וראשו בשמים; ו' ד"ה הן עם ד"ה ועתה לא יבצר.

1. מה היה חטאם לפי הנ"ל?
2. הבא ראיות מלשון הכתוב לדעת ר' אלעזר בבראשית רבה.
3. מה הרעיון הכלול בדברי פרקי דר' אליעזר?
4. במה עזר רבוי הדחות לקדום האנושות לדעת ספורנו?
5. מה הקשי בפסוק מלאכי א' א' המובא בספורנו וכיצד הוא מתרץ את הקשי?

ב. שאלות ודיוקים ברש"י:

×1. א. ד"ה ודברים אחדים. מה קשה לו? באר את בטויו "לא כל המנו". מניין לו המספר "אלף ותרנ"ו"?

×2. ב. " בנסעם מקדם. איתא בבראשית רבה ל"ה: "נסעו מן מדינהא לעיול למדינתא? (נסעו ממזרח דכתיב ויהי מושב הר קדם ללכת למזרח? בחמיה.) א"ר אלעזר: הסיעו עצמם מקדמונו של עולם. אמרו: אי אפשנו לא בו ולא באלוהותו. למה אין רש"י מביא את דברי המדרש כאן, כשם שהביאם י"ג י"א ד"ה ויסע לוט מקדם?

3. ג. " איש אל רעהו. מניין לו שאינו כמשמעו?

×4. ד. " פן נפוץ מה הוסיף ומה תיקן בבאורו?

××5. ו. " הן עם אחד מה קשה לו?

6. " " לא יבצר. למה לו לפרש שהוא בחמיה?

7. ט. " ומשם הפיצם. עד "לעולם הבא". מניין לו שאינו כמשמעו?

ג. ה' וירד ה' לראות.

מורה נבוכים מאמר א' פרק י': הירידה והעליה שני שמות מורגשים בלשון הענרי לענין ידוע, כי כשיעתק הגוף ממקום אל מקום שפל ממנו יאמר "ירד" וכשיעתק ממקום אל מקום גבוה ממנו יאמר "עלה". ואחר כן הושאלו לגדולה ולעצם, עד שכשתשפל מעלת האיש - יאמר "ירד", וכשתגבה מעלתו בגדולה - יאמר עלה, (דברים כ"ח מ"ג) "הגר אשר בקרבך יעלה..."

וכן כשתרד מכה באומה ובאקלים, כפי רצונו הקדום, אשר יקדימו ספרי הנבואה קדם ספר המכה ההיא - לספר שה' פקד מעשיהם ואחר כן הוריד בהם הענש (=כמו שבאמת מוצאים אנו את ספרי הנבואה מעידים על כך, שאין ענש אלא על חטא - שכן הם מקדימים תמיד לספורם על הענש שהביא האלוהים על אנשים את הספור שהאלוה בדק מעשיהם ומצאם פגומים), יכנה הענין הזה גם כן ב"ירידה", להיות האדם שפל ונבזה שיפקדו מעשיו ויענש עליהם. וכבר התפאר פה... (תהלים ח') "מה אנוש כי תזכרנו..." ולזה (=משום כך) כנה זה הענין בירידה - אמר: "הבה נרדה ונבלה שם שפתם", "וירד ה' לראות" (י"ח כ"א): ארדה נא ואראה, והענין כלו - בוא הענש באנשי השפל. (עיין שם כל הפרק).

×1. כיצד מפרש הרמב"ם את פסוקנו?

×2. מי ממפרשינו מפרש אף הוא בדרך הרמב"ם?

×3. עיין רש"י, ספורנו: מה ביגם לבין הרמב"ם?

ד. שאלות בקיאות

ה. רש"י ד"ה וירד ה'. היכן מצינו ברש"י עוד באור ממין זה לבטויהגשמה?
" " הבה. " " " רעיון זה?

---

השאלות המסומנות ב-× קשות. יענה כל אחד כפי דרגתו.
שאלות וגם תשובות נא לשלוח לנחמה ליבוביץ, קרית משה, ירושלים